

בעריכת אשר פויכטוונג
alongarin@gmail.com

נעלה!

כניסת שבת 19: 16
מוצאי שבת 20: 17

עלון

גרעין תורני הרצליה

"וזר יקום ואי..."

מס' 1130 פרשת וירא ה'תש"פ

הרב דוד הורדן

ראש הגרעין התורני הרצליה

תורת חיים

עמידה שיחה ופגיעה

בכוחות חדשים, המסתעפים באופן טבעי ע"י רגשות הנפש בעבודה שלב. וזה המעמד ראוי ביותר לעת מנחת ערב, שהאדם קרוב להסיר מעליו הטרדות הזמניות, אז תוכל נפשו להתרומם בטבעה, ורגשי קודש הטבעיים האצורים בתוכה לדבקה באלקים חיים ולהתגבר באהבתו ויראתו הטהורה, יוסיפו פרי תנובה וישלחו בדים ופארות, להיות כדמות אילן רב ואחד השיחים. על כן מתאים שם "שיחה" לתפילת המנחה. אמנם עוד יש רב יתרון לתפילה, והיא מוצאת תכליתה ברמי המעלה והערך, קדושי עליון הנגשים אל ד' שע"י התפילה ירומו אף ינשאו למעלת הנבואה או קרוב לה. הם פוגעים מעמדים גדולים יותר מהליכות הטבע, כי יתרוממו הרבה על הטבע וידבקו באלקים חיים בלב ונפש טהורה. ולזה המעמד הרם מוכשרת הלילה במנוחתה והתבודדותה, כמו שביאר החסיד בחובת הלבבות ביתרון תפילת הלילה. גם היא מכשרת את בני המעלה הזאת להיות נפקדים בחזיונות קדושים בשכבם בשנתם, לחזות מחזות נושאים תבואות שכליות נוראות אשר לא יושגו בחברת החומר וחושיו, זאת תקרא "פגיעה". כי הדברים המושגים למעלה מתהלוכות השכליות המוטבעות, המה שלא כסדר הטבעיות, כי אם בפתע תגלה עליהם אור גדול מנעם ד', אשרי כל זוכה לו, תקרא התפילה מצד היותר כוללת זה התכלית בשם "פגיעה", כדרך הפוגע בהולך לא לפי ערך מהלכו של ההולך לבדו, כ"א השתתף בזה ג"כ סבת קרבת הנפגע. וכאשר אירע באמת ביעקב אבינו ע"ה, שודאי השלימתו ג"כ התפילה לאותו החזיון הנבואי הנשגב של מראה הסולם וכל פרטיו. שעל כן נתיחסה לתפילתו שם פגיעה, "ויפגע במקום", והיא נאותה לערבית. עד כאן לשונו של הרב קוק זצ"ל.

הכינויים 'עמידה', 'שיחה' ו'פגיעה', מלמדים על אופי התפילה שנשאו האבות הקדושים. עבודת ה' של אברהם אבינו מדגישה את העמידה הראשונית לפני ה' עם שחר. תפילתו של יצחק היא תפילה של צמיחה והתחדשות, ותפילתו של יעקב נושקת אל הנבואה. הדברים עמוקים, אך העיקרון שאנו מבקשים לקחת אתנו כעת, הוא ההבנה שהתפילה מאירה בגוונים שונים המתאימים לכל אדם באשר הוא, לכל תקופה באשר היא, ולכל מצב שבו אנו נמצאים.

המקור הראשון לתפילה מופיע בפרשתנו. וכך כותבת הגמרא (ברכות כו): "רבי יוסי ברבי חנינא אמר: תפלות אבות תקנום... אברהם תקן תפלת שחרית – שנאמר 'וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם', ואין עמידה אלא תפלה, שנאמר 'ויעמד פינחס ויפלל'; יצחק תקן תפלת מנחה – שנאמר 'ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב', ואין שיחה אלא תפלה, שנאמר 'תפלה לעני כי - יעטף ולפני ה' ישפך שיחו', יעקב תקן תפלת ערבית – שנאמר 'ויפגע במקום וילן שם', ואין פגיעה אלא תפלה, שנאמר 'ואתה אל תתפלל בעד העם הזה ואל תשא בעדם רנה ותפלה ואל תפגע בך'".

ויש לשאול מדוע התורה השתמשה בלשונות שונים שעניינם תפילה ולא כתבה בפרוש למשל "וישכם אברהם בבוקר אל המקום אשר התפלל שם..." וכן לגבי תפילתם של יצחק ויעקב? מדוע להשתמש בלשונות שונים לגבי התפילה ולדרוש שכוונתם לתפילה?

מסביר מרן הראי"ה קוק זצ"ל: אלו השלש לשונות, עמידה, שיחה, פגיעה, מכוונות הנה נגד שלשה עניינים חלוקים שבאים מתועלת התפילה בעבודת ד' יתברך. הנה התחלת פעולת התפילה היא שכל יסודי היראה והמוסר שקנה האדם בנפשו, שהם עלולים להשתכח מן הלב מפני סערת יצר לב האדם ותאות הזמן, התפילה תשריש את כל העניינים הקדושים והציורים הנעלים יפה בלב, באופן שיהי' להם מעמד חזק שלא ימוטו מהסתערות רוחות של השחתת המוסר והעבודה השלמה. וזמן פעולה זו נחוצה ביותר בשחרית, שיכין האדם לעצמו קודם שיפנה לעסקי החיים ורגשות תאות הגוף המוכרחים, להקנות לעצמו מעמד מוסרי חזק באופן שתהי' לו עמידה נכונה וקיימת שלא ישטפוהו המון גלי הזמן, ויוכל לעמוד בנסייונות של הכוחות המתנגדים. לזאת תערך התפילה לתכלית זה בשם 'עמידה', על אודות פעולתה, והוכשר לזה ביותר אברהם אבינו ע"ה שהיה ראש המאמינים, והעומד בעשרה נסיונות נפלאים, אשר נלחם עם כל המתנגדים אל הדרך העולה לראות אור ד' שהסתערו להפיצו ולהדיחו, ומצא מעמד נכון וקיים לעד. שיחה, תקרא התפילה בשם משתתף עם צמחים ואילנות, שנקראו שיחים על שם הפרחת הנפש